

РУСЛАНИ

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслани» під ч. І. п. Домбровського (Хорунжого). Експедиция місячна в Агенції Соколонского в насамі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламы і необчатані вільні від порта. — Оголошеня значий приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіслам» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 3) с. від стрічки.

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:	
на цілий рік	20 кор
на шість року	10 кор
на чверть року	5 кор
на місяць	1-70 кор
За границею:	
на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на шість року	8 рублів або 18 франків

Пощиноке число по 10 сот.

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш; а не возьмеш милость, і віра не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска.» — З Русланових ісаїв М. Пашкевича.

Державна рада супроти угорського переселеня.

(X) Угорське переселенє і звязані з ним справи доторкують ся так живо австрійських інтересів, що державна рада відчула конечну потребу своє слово промовити про сі справи. Голова німецьких людовців, др. Дертатта, подав нагле внесенє, щоби вибрано комісію для розсліду, о скільки економічна окремішність обиднох половинь монархії вплинула би на спільну армію і спільні справи. Розправа над сим внесенєм розпочала ся дня 15. с. м., а внескодавць представив у яскравім світлі цїлий обсяг угодових питань, виказав безнастанні пересуваня у відносинах між Австрією і Угорщиною і звернув бачність на загроженє побідю независимців в угорських виборих становище Австрії. Він вказав також на промислову політику угорську, котра спершу витворила державу побіч нас, а нідтак змагає до витвореня держави понад нами і представив всі слабї сторони і недостачі державно-правних відносин і висловив може навіть пересадно рожеву надїю, що на основі зревідованої угоди устануть національні спори, а витворить ся нова парламентарна більшість.

Розправа викликана внесенєм Дертатта не покінчила ся ще, але позаяк она доторкнула ся важних питань і справ, котрі живо зачіпають інтереси Австрії, тим то міністер-президент бар. Гавч забрав голос в пятницю, щоби зазначити, що він зовсім похваляє змаганє державної ради до проясненя поглядів про вплив угорських відносин на Австрію.

Не легка се річ для австрійского міністра-президента, промовляти в такій справі а до того ще в хвили, коли угорське переселенє не покінченє, і кожде слово тут сказанє моглоб за Литавою хибно толкувати або вазискувати для партійних цїлий.

Однак міністер-президент своєю промовою дав доказ, що хоче піддержати розбуджену по довголітній обструкції свідомість ради державної, єї почутє обовязків, які на ній спочивають і длятого вже тепєр бажав подати головні основи тої політики, якої в тих справах супроти Угорщини буде придержувати ся правительство. Тимто промова бар. Гавча має важне політичне значінє.

Австрійське правительство, говорив бар. Гавч, виступить в тій хвилі, коли динше буде утворенє новє міністерство угорське, з цїлим рядом питань і предложить одержати на се відповіди державній раді. Таким способом державна рада може бути обезпечена проти всяких несподіванок і може задалегідь ухвалити постанови, відповідні інте ресам Австрії. Угорщина має повне право внутрішнього розвитку і ніхто не думає сего спіняти, але там, де на основі законів і умов Австрії також має бути втягнена у вир переселеня, там прислугує Австрії право забезпечити ся, щоби єї інтереси не потерпіли ніякої шкоди. Отсе є програма міністра-президента і єго найближша задача, в котрій державна рада неперечно єго піддержить. Сї слова може отверезять деяких загорільців угорських, котрі думали, що в Австрії не подбають про свої інтереси і не стануть в їх обороні. Міністер-президент сподіває ся передовсім, що заключені між обосторонними правительствами, австрійским і угорским, економічні умови будуть і на дальше творити підвалину обосторонних економічних взаємин, бо він стоїть за економічною залкою монархії. Але мимо того погляду і становища міністра-президента правительство розбирало всякі можливости і приготовляє ся на всякі випадки.

Австрійське правительство звертає також бачність на боротьбу в Угорщині проти спільної армії і забезпечить австрійській

половині прислугуючій їй рівноправний вплив на спільні справи в кождім часі. Боротьба в Угорщині не може отже зникнути сих спільних уладженєх, не зустрінувши ся тут з опором і впливом Австрії і длятого бар. Гавч зазначив, що нема чого побоювати ся, щоби спільна армія, котра є «забором європейского мира», була підорвана в основах своєї одноцїльности. Рішучість правительства і державної ради найкраснє обезпечать інтереси Австрії серед всяких обставин, які може ще викликати угорське переселенє. Ще може прояснит ся сєй угорський розлад і розвє дотеперішнї побоюваня, але колиб мало дїйти до ослабленя дотеперішньої звязи, тоді австрійські інтереси найдуть потрібну охорону. Такой напрям політики висловив бар. Гавч супротив подій в Угорщині, котрі там вийшли знов у нову фазу наслідком виїзду монарха до Пешту задля полагоди на місци переселеня.

Япансько-російська війна.

В дорозі до Харбіна.

Про зміни в начальнім проводі армії телеграфує дня 17. с. м. Куропаткін: Відповідно до розказу Вашої царської Милости з дня 15. с. м., який я одержав дня 16. с. м., в два дня 17. с. м. генералови Леневичови команду над сухонутними і морекими силами. — Леневичу: Дня 17. с. м. я обняв команду над всіма воєнными силами в Манджурії. Ген. Леневич доносить під д. 18. с. м.: Япанські батерії острілювали вчєра наші відділи недалеко Таванту і Янту. Неприятель находить ся близько Каотайче. Місто Факумен обсадила япанська кавалерія. Наша армія в дальшім ході концентрує ся. До Токіо доносить маршал-к Ояма: Япанські війська дня 16. розігнали на схід від ріки Ляо вісім російських швадронів, осмотрених кавалерією, після чого обса-

3 ЯРОШЕНКО

Історична повість ОСИПА МАКОВЕЯ (нагороджена «Михайловою премією» 1905 р.)

(Дальше).

Що се? Нікого не видно?... Поховали ся може?..

Дивить ся: у хаті пусто; вибігає на подвірє, нема нікого; ворота відчинені. Вихоплює шаблю з похви і біжить на дорогу перед хату; аві черепхати ся! Всю дорогу залягли воли — більше сотні їх, — а кількадесят кінних поганяє їх. Де не взяв ся коло Микули якийсь чур на коні — із саду вискочив чи звідки — верещить як скажений, та вимахує списом. Побачив Микулу і заміряв ся нього. Микула відскочив на бік, але зараз знову підбїг, лівою рукою вхопив за спис чурі, а правою вдарив шаблею його по голві чи по плечах — уже того не бачив — бо в тій же хвилині і чурі й його коня потягла череда худоби з собою; в руках Микули тільки спис остав ся.

«Де мої подїли ся? може сховали ся у ляхох? Господи, що з ними стало ся? — спамятав ся Микула і побїг у сад між корчі. Припав до дверей ляхох: «Є ви тут?» спитав ся, хоч і не голосно, але так, що могли почути. Ніхто не від-

зивав ся. «Я Микула!» сказав він знову, однак у ляхох було тихо. Може вони в шопі? Побїг до шопи. І тут не було нікого. Може на горищи хати? Видїз туди по драбині, — дивить ся, також нема. Пійшов знову на подвірє: тільки тепєр помітив, що його двох гарних волів не було, певно військо забрало. У хаті здаєть ся, нічого ї не рушали, на подвірю коло шопи, видно, з кимсь бороли ся, бо ось на колику кров... ой, чияж се кров?! Де батько, мати, жінка, дитина?! Господи, а се що стало ся? Та не вжеж се правда, що їх нема?»

Микула немов тільки тепєр зрозумів своє нещастє і як божевільний побїг за сад на стежку, що вела по під гору Руїну в сторону ріки Серета. Звідтам хоч побачить, куда ворог завернет ся. З гори побачив тільки, як громада людий утікала дорогою до Сучави, а польська кіннота — бо се певно була польська чєта — всіми вулицями гнала худобу до ріки Серета. Уже декотрі були по тім боці ріки, а декотрі завертали поза гору Руїну і шєзали з очей за садами. Микула дивив ся, чи не побачить де полонених — не побачив між кіннотою інших людий, — здаєть ся тільки худоби було треба їм для прожитку і тому напали. Богато їх було? Може кількасот. От збирають ся над рікою... уже вертають ся в обоз...

А се що? Коло церкви горить? Ой, Боже! Недоле наша! Там так густо хата! Ще вогонь перекинець ся і цїле місто згорить! А сьогодні так сухо на дворі...

Микула мов у сні малечить; не розбере, що йому дїяти. Сходить знову стежкою на своє подвірє, а з подвіря на дорогу. Тут уже пусто, тільки вівці пасуть ся прєспокойно над потоком у лєску...

Колоб хоч зібрали ся Серетяни і відбили награбленє добро! — приходить Микулі на думку і він їде дорогою до ріки.

Їде й чує: у церкві дзвонять на тревогу, а деєь подальше калатають у ялову дошку. Тільки тепєр вадумали ся! А ворог уже втікає! Треба би пійти над ріку... Та чого?... А вогонь коло церкви? Хоч вітру ї нема, проте лихо не спить... Лучше шукати своїх. Може де у сусїдів поховали ся? може на Руїні? Може у стайні?... Боже, що дїяти?

Микула знову вернув до хати. Перешукав стайню, — пари коней не забрали, вони спокійно стояли у жолоба і їли — але з родини не було там нікого. Пійшов знову у ляхох і тільки тепєр замітав, що він був замкнений з надворю. Виходило, що в середній влого нема. Але Микула ще не вірив, відчинив ляхох і увій-

